

**Fact-finding mission til Amman
vedrørende asylrelevante forhold i Irak**

1. – 3. december 2003

København, Januar 2004

Udlændingestyrelsen
Ryesgade 53
2100 København Ø
Telefon: 35 36 66 00
Hjemmeside: www.udlst.dk
E-mail: dok@udlst.dk

Oversigt over fact finding-rapporter m.v. udgivet i 2003 og 2004

Sikkerheds- og beskyttelsesforhold for minoritetsbefolkninger, kvinder og børn i **Somalia**
Marts 2003: 1

Menneskerettighedsforhold i **Burundi**
Maj 2003: 2

Dobbeltstraf mv. i **Serbien**
Maj 2003:3

Joint British-Danish Fact Finding Mission to Damascus, Amman and Geneva on Conditions in **Iraq**
August 2003: 4

Indrejse- og opholdsbetingelser for statsløse palæstinensere i **Libanon**
November 2003: 5

Sikkerheds- og menneskeretsforhold for rohingyaer i **Burma og Bangladesh**
December 2003: 6

Fact-finding mission til Amman vedrørende asylrelevante forhold i **Irak**
Januar 2004: 1

Indholdsfortegnelse

<u>1. INDLEDNING</u>	2
<u>2. DEN POLITISKE UDVIKLING</u>	4
<u>3. SIKKERHEDSSITUATIONEN</u>	5
<u>3.1 GENERELT</u>	5
<u>3.2 POLITI OG DOMSTOLE</u>	6
<u>3.3 KLANER</u>	8
<u>3.4 MILITÆRE FORHOLD</u>	9
<u>4. DEN HUMANITÆRE SITUATION</u>	10
<u>5. MENNESKERETTIGHEDER - SÆRLIGE GRUPPER</u>	11
<u>5.1 ETNISKE GRUPPER</u>	11
<u>5.1.1 Arabere i det nordlige Irak</u>	11
<u>5.1.2 Kurdere</u>	11
<u>5.1.3 Turkmenere</u>	11
<u>5.2 RELIGIØSE GRUPPER</u>	12
<u>5.2.1 Kristne</u>	12
<u>5.2.2 Yezidier</u>	12
<u>5.2.3 Shiamuslimer</u>	12
<u>5.3 KVINDER</u>	13
<u>5.4 POLITISK TILHØRSFORHOLD</u>	14
<u>5.4.1 Personer med tilknytning til det tidligere styre</u>	14
<u>5.4.2 Modstandere af det tidligere styre</u>	14
<u>5.4.3 Personer med tilknytning til koalitionsstyrkerne</u>	15
<u>6. UDENLANDSKE ASYLANSØGERE/FLYGTNINGE I IRAK</u>	16
<u>7. TILBAGEVENDEN TIL IRAK</u>	17
<u>7.1 GENERELT</u>	17
<u>7.2 ORGANISERET HJEMREJSE</u>	18
<u>7.3 IRAKERE, DER VENDER HJEM FRA VESTEN</u>	18
<u>8. KONSULTEREDE KILDER</u>	20
<u>9. ANVENDTE FORKORTELSER</u>	21

1. Indledning

Et stort antal irakiske statsborgere har gennem de seneste år søgt asyl i Danmark.

Udlændingestyrelsen og Flygtningenævnet besluttede den 20. marts 2003 at berosætte behandlingen af irakiske asylsager som følge af koalitionen intervention i Irak. Udviklingen i Irak er herefter løbende blevet fulgt med henblik på at vurdere, hvornår sagsbehandlingen kunne genoptages.

De danske myndigheder har modtaget oplysninger om situationen i Irak og anbefalinger fra United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) henholdsvis den 1. juli, 1. august og senest 31. oktober 2003. Der blev herudover gennemført en fælles britisk dansk fact-finding mission til Damaskus, Amman og Geneve i perioden 1. – 13. juli og 23. juli 2003 om forholdene i Irak.

Udlændingestyrelsen har i løbet af efteråret 2003 undersøgt mulighederne for en fact-finding mission til Irak. På grund af sikkerhedssituationen i Irak har det dog ikke været muligt at gennemføre en mission til landet.

Flygtningenævnets koordinationsudvalg besluttede på sit møde den 28. oktober at ophæve den generelle berostillelse af asylsager vedrørende irakiske statsborgere. Koordinationsudvalget ophævede samtidigt berostillelsen af udsendelsesforanstaltningerne vedrørende irakiske statsborgere, der af Flygtningenævnet har fået afslag på asyl.

Gennem assistance fra UNHCR i Amman har medarbejdere fra Dansk Flygtningehjælp og Udlændingestyrelsen i perioden 1.- 3. december haft mulighed for at foretage en fact-finding mission til Amman, Jordan. Missionen er gennemført med henblik på en opdatering af informationerne indhentet på den fælles britisk dansk fact-finding mission juli 2003 og med henblik på at søge følgende kommissorium besvaret:

”Der ønskes oplysninger om sikkerhedssituationen og den humanitære situation for irakiske statsborgere.

Der ønskes tillige oplysninger om hvorvidt myndigheder og retsvæsenet i Irak er i stand til at yde tilstrækkelig beskyttelse til personer, der er i risiko for forfølgelse fra ikke-statslige aktører.

Endvidere ønskes oplysninger om forhold vedrørende tilbageholdelser og fængslinger. Fængselsforhold og forekomsten af overgreb samt oplysninger om hvorvidt særlige grupper er i risiko, herunder omstændighederne under hvilke de anses for at være i risiko.

Der ønskes oplysninger om, hvorvidt modstandere af det tidligere styre er i risiko for overgreb fra medlemmer og tilhængere af det tidligere styre.

Herudover ønskes oplysninger om i hvilken grad medlemmer og tilhængere af det tidligere styre er i risiko for ulovlig forfølgelse.

Der ønskes derudover oplysninger om bevægelsesfriheden internt i Irak og oplysninger om hvorvidt irakiske statsborgere uanset etnisk, politisk og religiøs tilhørsforhold kan tage ophold i alle dele af Irak.

Endvidere ønskes oplysninger om forholdene for kvinder i Irak.

Endeligt ønskes forhold, der har relevans for meddelelsen af opholdstilladelse til personer fra Irak, belyst i det omfang det skulle vise sig muligt.”

Delegationen har i Amman talt med vestlige diplomatiske repræsentationer med viden om forholdene i Irak, samt FN-organisationer og andre velkendte internationale organisationer, der i Irak er involveret i humanitært arbejde. Delegationen har tillige mødt den irakiske ambassade i Amman. Delegationen ønsker at udtrykke sin taknemlighed over de modtagne oplysninger og assistancen fra UNHCR i Amman i forbindelse med udvælgelse af kilder, gennemførelse af møder mv. Efter missionens afslutning er der indhentet oplysninger fra kilder i Coalition Provisional Authority (CPA).

Adspurgte kilder i Amman – såvel diplomatiske repræsentationer, som i et enkelt tilfælde en FN-organisation og en international humanitær organisation – har ønsket at blive refereret i rapporten som henholdsvis en ”vestlig ambassade”, en ”FN-kilde” og en ”international humanitær organisation”. De adspurgte CPA-kilder har ønsket at blive refereret som ”en CPA-kilde”. Dette ønske skyldes hensynet til at kunne arbejde i Irak. I rapporten er de vestlige ambassader og CPA-kilderne blevet nummereret, så det er muligt at få et indtryk af antallet af kilder, der har udtalt sig om de forskellige spørgsmål.

Indhentning af oplysninger er foregået på engelsk uden brug af tolk, og det er bestræbt at referere kildernes oplysninger tættest muligt. Rapporten vil derfor uundgåeligt, indeholde forskellige vinkler på forholdene i Irak. Det skal derfor bemærkes, at rapporten ikke repræsenterer Dansk Flygtningehjælp eller Udlændingestyrelsens opfattelse af situationen i Irak.

Rapporten vedrører primært en række forhold af betydning for behandlingen af asylsager og indeholder ikke en fuldstændig og udtømmende beskrivelse af forholdene i Irak. Det skal understreges, at den vil blive anvendt i sammenhæng med andre rapporter og anden tilgængelig information om irakiske forhold.

Rapporten er skrevet i fællesskab af medarbejdere fra Dansk Flygtningehjælp og Udlændingestyrelsen.

2. Den politiske udvikling

En vestlig ambassade (2) oplyste, at alle etniske grupper havde oprettet deres egne politiske partier. Alle har ret til at oprette politiske partier undtagen tilhængere af det tidligere regime. Den irakiske ambassade oplyste, at der i alt er 161 politiske partier, der hver især ønsker større indflydelse. Det kan på længere sigt skabe problemer. En vestlig ambassade (3) anså det nærliggende at antage, at der på et senere tidspunkt var risiko for en magtkamp mellem de forskellige grupperinger.

Ifølge CPA's hjemmeside har Det irakiske regeringsråd, der rådgiver CPA, blandt andet til opgave at skrive en ny forfatning ("fundamental law"). Forfatningen skal ligge klar til vedtagelse inden udgangen af februar 2004. Derudover har FN's Sikkerhedsråd bedt regeringsrådet om at udarbejde en plan for overførsel af kompetence til en kommende irakisk regering. Planen skal ligge klar inden den 15. december 2003, og et nyt parlament skal være valgt inden den 31. maj 2004. Senest den 30. juni 2004 skal en ny irakisk regering være oprettet, til hvem CPA vil overdrage fuld kompetence til at regere Irak. Indtil videre har regeringsrådet udpeget ministre for 25 ministerier, herunder ministeriet for internt fordrevne og migration, samt ministeriet for menneskerettigheder.

De fleste irakiske byer har oprettet by- og distriktsråd.

En vestlig ambassade (3) oplyste, at klanlederne har fået større indflydelse end tidligere i Irak, og at der er risiko for en egentlig magtkamp, når CPA har trukket sig ud af Irak.

3. Sikkerhedssituationen

3.1 Generelt

En vestlig ambassade (1) oplyste, at irakere, der vender tilbage til Irak fra udlandet, ikke vil være i større risiko end enhver anden iraker. UNHCR's Irak-kontor oplyste, at enhver iraker, der befinder sig på det forkerte sted på det forkerte tidspunkt, kan være i fare.

En vestlig ambassade (3) oplyste, at sikkerhedssituationen var blevet forværret i løbet af november måned, der har været den værste siden krigens afslutning.

Det var en vestlig ambassades (2) formodning, at sunniarabiske nationalistere står bag terrorangrebene i Irak. Angrebene er udelukkende rettet mod den udenlandske tilstedeværelse i Irak og de irakere, der samarbejder med udlændinge. Herudover kan irakere, der er blevet krænket eller har fået dræbt familiemedlemmer, muligvis stå bag angreb. Det var kildens opfattelse, at irakere står bag de mindre angreb, mens de større angreb muligvis involverer udenlandske statsborgere. Kilden ville ikke afvise, at de forskellige grupperinger bag angrebene samarbejder. Ifølge kilden er sikkerhedsproblemerne størst i området omkring Bagdad, Ramadi og Fallujah, mens de er mindre i det sydlige og nordlige Irak. En vestlig ambassade (3) oplyste, at interne opgør mellem irakere samt den almindelige kriminalitet har ført til, at mange irakere anskaffer våben til selvforsvar. Kilden bekræftede, at sikkerhedssituationen i det sydlige Irak er forholdsvis god. Kilden forklarede, at det synes som om målene for terrorangrebene er omhyggeligt udvalgt med det formål at underminere den internationale støtte til Koalitionen. Det var kildens opfattelse, at terrorangrebene mod italienere, spaniere og japanere netop tjente dette formål.

UNHCR's Irak-kontor beskrev situationen i Irak som abnorm. Omkostningen ved den fundamentale ændring i det irakiske samfund er en tilstand af anarki.

En vestlig ambassade (1) oplyste, at irakere, der ønskede beskyttelse, havde henvendt sig til det nyoprettede ministerium for menneskerettigheder, hvor deres anmodninger var blevet behandlet. Kilden oplyste videre, at irakere også søger beskyttelse i moskéer eller hos det lokale politi. I de tilfælde, hvor irakere henvender sig til koalitionsstyrkerne med anmodning om asyl eller beskyttelse, vil de blive behandlet efter de generelle retningslinjer. UNHCR's Irak-kontor oplyste, at fraværet af en effektiv beskyttelse fra en irakisk statsmagts side har ført til, at irakere søger alternativ beskyttelse hos familie, klan eller hos de politiske partier.

En FN-kilde oplyste, at situationen i Mosul og Arbil er mere stabil end i det øvrige Irak. En CPA-kilde (2) med kendskab til forholdene i det nordlige Irak oplyste, at dårlige veje og hasarderet kørsel udgør den største fare i de tre nordlige provinser Dohuk, Arbil og Sulaymaniyah. Kilden tilføjede, at der stadig er PKK-aktiviteter i det nordlige Irak.

IOM oplyste, at der fortsat rapporteres om røverier og overfald på biler på hovedvejen mellem Amman og Bagdad. En vestlig ambassade (4) oplyste, at vejen fortsat er usikker, men at en tættere amerikansk overvågning af vejen har ført til en forbedring af sikkerheden. Røverne har ved overfaldene travlt, idet patruljerende amerikanske helikoptere kan dukke op.

3.2 Politi og domstole

En vestlig ambassade (4) oplyste, at der forekommer retssager, men havde ingen oplysninger om dommenes kvalitet. Arbejdet besværliggøres dog af, at nogle af dommerne trues, idet de anses for at samarbejde med de amerikanske styrker.

En vestlig ambassade (2) oplyste, at de irakiske domstole anvender straffeloven fra 1969 og strafferetsplejeloven fra 1971. Det tidligere regimes lovdekreter er erklæret ugyldige. Kilden oplyste, at Amnesty International anser straffeloven fra 1969 og strafferetsplejeloven fra 1971 som værende de bedste i den arabiske verden på grund af retssikkerhedsgarantierne. Samme kilde oplyste endvidere, at en ændring af domstolsstrukturen er ved at blive gennemført. Det er målet, at domstolene skal være fuldt funktionsdygtige i 2004. Ifølge kilden er det dog sket tidligere, at fastsatte mål ikke er blevet opnået inden tidsfristens udløb. Kilden oplyste således, at kriminalretterne fungerede, men ikke så effektivt som man kunne håbe på. Kilden forklarede, at der er mangel på dommere, idet de fleste dommere har haft en høj position i Baath-partiet. Dommerne er derfor ikke blevet tilladt fortsat at arbejde ved domstolene. Kilden oplyste videre, at dødsstraffen er afskaffet. Ifølge en international humanitær organisation er det på nuværende tidspunkt stadig uklart, om dødsstraf vil finde anvendelse eller ej.

En vestlig ambassade (1) oplyste, at det nye irakiske justitsministerium har etableret et uafhængigt domstolssystem. Dommere og anklagere underkastes en undersøgelse og gennemgår en tillægsuddannelse. Der forelægges sager for domstolene, og efter engelsk forbillede er der etableret en overordnet kriminalret til at tage sig af de alvorligste kriminalsager. Regeringsrådet overvejer oprettelsen af en særlig domstol til at tage sig af anklager om krænkelse af menneskerettigheder begået under det tidligere regime. Kilden tilføjede, at der ikke længere eksisterer en tilstand af lovløshed i Irak. UNHCR's Amman-kontor ville derimod ikke beskrive Irak som en retsstat og fandt ikke, at der eksisterer et fungerende domstolssystem i Irak.

En FN-kilde forklarede, at der i Irak findes to domstolssystemer. Et, der tager sig af sager vedrørende trusler mod koalitionsstyrkerne, og et andet, der tager sig af sager vedrørende almindelig kriminalitet. Domstolssystemet vedrørende den almindelige kriminalitet fungerede ikke endnu, men der var træningsprogrammer på vej. En international humanitær organisation oplyste, at domstolssystemet fungerede i den forstand, at der bliver afsagt domme. Domstolene har imidlertid en stor sagspukkel.

En vestlig ambassade (3) forklarede, at en ændring af det irakiske domstolssystem, således at det bliver underlagt demokratisk kontrol, kræver en stor indsats. Kilden understregede, at det er vigtigt gennem uddannelse at ændre mentaliteten hos de irakiske dommere. Kilden oplyste yderligere, at trods fungerende domstole henvendte irakere sig ofte til CPA, da CPA opfattes som den myndighed, der opretholder lov og orden i Irak.

En vestlig ambassade (2) oplyste, at retssystemet fra det tidligere regime er blevet opløst. Domstolene i de større byer fungerer, men ikke særligt godt. CPA arbejder på at etablere et nyt retssystem. Der er bl.a. nedsat en komité, der skal vurdere dommernes egnethed. Det er CPA's plan, at retssystemet skal være på plads i løbet af 2004, men kilden tvivlede på, hvorvidt denne tidsramme kunne holde.

En vestlig ambassade (1) oplyste videre, at det nedslidte irakiske fængselsvæsen er ved at blive genopbygget og moderniseret i overensstemmelse med internationale standarder. Der findes i øjeblikket seks fungerende fængsler, og der planlægges byggeri af nye fængsler.

En vestlig ambassade (2) oplyste, at CPA har ansvaret for opretholdelsen af lov og orden. Ifølge kilden risikerede højtstående medlemmer af Baath-partiet samt medlemmer af voldelige grupperinger retsforfølgelse. Der skal således eksistere en liste med 300 Baath-partimedlemmer, der allerede er blevet arresteret eller skal arresteres med henblik på at blive fremstillet for domstolene.

Samme kilde oplyste, at journalister risikerer retsforfølgelse, hvis deres artikler bliver anset for at ansproge til voldelige aktioner. To aviser er blevet lukket med henvisning til, at deres artikler har ansproget til vold. I et af disse tilfælde havde det drejet sig om en avis, der havde offentliggjort navnene på Baath-partimedlemmer. I samme artikel var det blevet fremført, at de pågældende burde være blevet straffet og endnu ikke var blevet det.

UNHCR's Irak-kontor oplyste, at antallet af politibetjente er yderst utilstrækkeligt og fandt antallet nærmest symbolsk. Politistyrken var blevet oprettet i hast. UNHCR Irak tilføjede, at politistyrken ikke bliver taget seriøst og i nogle tilfælde ikke anvender den udleverede uniform. Kilden tilføjede, at Jordan har tilbudt træning af den irakiske politistyrke. Over en periode på 2 år skal 32.000 politimænd hver modtage 2 måneders intensiv træning.

En FN-kilde oplyste, at politistyrken er meget ny og kun havde modtaget 1 uges træning, inden den blev sendt på gaden. Kilden tilføjede, at to måneders træning ikke vil give politistyrken den nødvendige troværdighed og oplyste videre, at politifolkene i nogle tilfælde selv er blevet mål for angreb. Det var tvivlsomt, om styrken har evne til at beskytte befolkningen. En vestlig ambassade (2) oplyste, at 60.000 politimænd er blevet udnævnt. Det er målet at nå op på en styrke på 70.000 inden udløbet af 2003. Kilden oplyste, at en menig politimand får udbetalt 600 USD om måneden.

En international humanitær organisation oplyste, at det irakiske politi ikke bliver respekteret af befolkningen og har ry for at være korrupt.

UNHCR's Irak-kontor og en vestlig ambassade (2) forklarede samstemmende, at de udnævnte politifolk i mange tilfælde er uerfarne og lider under manglende træning. En vestlig ambassade (2) forklarede, at 3.000 politifolk skal gennemgå to ugers træning i Jordan og informerede om, at Ungarn, Singapore samt Storbritannien har sendt undervisere til Irak med henblik på at uddanne de irakiske politistyrker. Det irakiske politi har siden august 2003 opereret på egen hånd. Kriminaliteten, herunder antallet af kidnappinger og voldtægter, er faldet.

En vestlig ambassade (3) forklarede, at det irakiske politi skal gennemgå kurser i Jordan af 6 måneders varighed. Både en vestlig ambassade (2) og UNHCR's Irak-kontor forklarede, at den irakiske politistyrke har et lavt omdømme. I Irak er almindelige borgere derfor tilbageholdende med at henvende sig til politiet. En vestlig ambassade (2) gjorde opmærksom på, at det er en udbredt opfattelse, at man i tilfælde af henvendelse til politiet risikerer yderligere vanskeligheder. Politiet har ry for at være korrupt og ineffektivt og ville derfor ofte være den sidste udvej. Kilden oplyste endvidere, at det er muligt at klage til højere instanser. Situationen fører dog ofte til, at problemer bliver løst uden politiets indgriben. Muligheden for at klage til CPA eksisterede, men CPA's muligheder for at gribe ind var begrænsede. En vestlig ambassade (3) mente, at når der kommer et trænet irakisk politi på gaderne, vil det blive opfattet med større sympati end koalitionsstyrkerne. Selvom der var blevet oprettet et politikorps, ville befolkningen snarere henvende sig til

koalitionsstyrkerne om hjælp. CPA kan imidlertid ikke kapacitet til at tage sig af alle henvendelserne.

En FN-kilde oplyste, at hvis borgerne henvender sig til CPA, vil de i de fleste tilfælde blive henvist til det lokale politi. Civile CPA-medarbejdere opholder sig mest på CPA-kontorer og færdes kun sjældent ude i landet. Det er derfor vanskeligt for den almindelige iraker at få direkte adgang til CPA's civile administration. Henvendelserne må derfor oftest ske til koalitionsstyrkerne. Adgangen hertil og hjælpen fra styrkerne er begrænset.

United Nations Development Fund for Women (UNIFEM) bekræftede, at det er et generelt fænomen, at personer er tilbageholdende med at henvende sig til politiet, og at problemer i stedet søgtes løst inden for familien.

Politistyrken i området omkring Mosul og Arbil er udstyret med en pjece med FN's regler for korrekt politiarbejde, men kilden fandt styrken uerfaren og ude af stand til at yde beskyttelse. FN-kilden forklarede, at rekrutteringen til politistyrken i det nordlige Irak foregår efter etniske og politiske kriterier, og det har skabt splid mellem de ansatte.

En vestlig ambassade (4) oplyste, at CPA har oprettet et kontor, hvortil der kan indgives klager over CPA og irakiske myndigheder. Kontoret er beliggende i et af Saddam Husseins tidligere paladser. Kilden var ikke klar over, hvordan en iraker, der ønsker at klage, rent praktisk ville få adgang til at indgive klagen. En anden vestlige ambassade (2) oplyste, at det i praksis kan være vanskeligt for en iraker at henvende sig til CPA, fordi har været nødt til at iværksætte omfattende sikkerhedsforanstaltninger på grund af risikoen for attentater.

Den irakiske ambassade gav udtryk, at en person med problemer ikke kan opnå beskyttelse nogen steder. Politiet har ikke nogen autoritet og har selv brug for beskyttelse og, CPA har begrænsede muligheder for at hjælpe.

3.3 Klaner

En vestlig ambassade (2) oplyste, at klaner kan yde beskyttelse og finde løsninger på problemer, der involverer medlemmer af de respektive klaner. Det kan føre til, at en eller flere af de involverede personer må forlade hjemegnen. Kilden tilføjede, at det eksempelvis kunne dreje sig om, at en person fra Basra må flytte til Nasariyah eller Bagdad. Kilden gjorde videre opmærksom på, at de politiske partier ofte har været i stand til at løse problemer mellem etniske grupperinger og dermed hindre voldsanvendelse. Således har den kristne Assyrian Democratic Movement (ADM) og det shiamuslimske Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq (SCIRI) løst problemer i det sydlige Irak. Der kan således søges en løsning klanerne i mellem, i det tilfælde det ikke lykkes kan der rettes henvendelse til politiske partier, og først herefter kommer det på tale at henvende sig til politiet.

En vestlig ambassade (2) forklarede, at de indflydelsesrige klaner, der støttede Saddam Hussein, stadig er magtfulde. Hævndrab på medlemmer af disse klaner forekommer, men personer bag sådanne drab må være forsigtige. UNHCR's Irak-kontor forklarede, at under de to første årtier under Baath-partiets styre havde irakiske klaner mistet meget af deres magt. Gennem de senest 10 år har Saddam Hussein revitaliseret de irakiske klaner, der således har genvundet meget af deres tidligere magt. En vestlig ambassade (4) oplyste, at en klans evne til at yde beskyttelse afhænger af dens størrelse og magt.

3.4 Militære forhold

En vestlig ambassade (2) oplyste, at der er blevet oprettet en ny irakisk hær. Hæren består udelukkende af frivillige, der melder sig til et års tjeneste. Ved rekrutteringen havde der været lange køer af ansøgere. Kurdiske peshmergaer vil udgøre en del af den nye hær. Det er ikke tilladt irakere med rang af oberst eller derover i den tidligere irakiske hær at indtræde i den nye irakiske hær. Kilden oplyste videre, at desertører og værnepligtsunddragere fra den gamle irakiske hær ikke risikerer straf.

4. Den humanitære situation

”Oil for food” programmet, der blandt andet har finansieret fødevarepakken til samtlige irakere, udløb i november 2003. FN-kilder oplyste, at distributionen af fødevarepakken fortsætter indtil videre under CPA’s ledelse. 5% af den irakiske befolkning lider af fejlnæring. Der er ingen hungersnød i landet, idet fødevarepakken giver tilstrækkelig ernæring. Nogle irakere sælger imidlertid pakken for at skaffe sig kontanter.

UNHCR’s Irak-kontor oplyste, at 60-70% af irakerne er arbejdsløse. 65% af befolkningen er afhængig af fødevarehjælpen. På grund af de internationale humanitære organisationers begrænsede tilstedeværelse i Irak, er adgangen til hjælp blevet formindsket.

FN-kilder oplyste, at generelt har alle befolkningsgrupper adgang til hospitalerne. I Kirkuk har der imidlertid været klager over, at ikke-kurdiske grupper har sværere ved at få behandling end kurdere. Hospitalsstandarder er fortsat lavere end før krigen.

En vestlig ambassade (2) oplyste, at mange hospitaler er blevet genopbygget. Det samme er tilfældet for mange skoler. Skolelærernes løn er steget fra 5-10 USD til 500 USD.

Den samme kilde oplyste, at der fortsat sker afbrydelser i elektricitetsforsyningen. Normalt er der strøm i omkring 10 timer dagligt.

UNIFEM oplyste, at mange skoler er genåbnet, og mange lærere har genoptaget deres undervisning.

En CPA-kilde (2) oplyste, at fødevarsituationen ikke er et problem. Kilden tilføjede, at forsinkelser i forbindelse med registrering kan betyde, at familier i en kort periode oplever begrænset adgang til fødevarer.

5. Menneskerettigheder - særlige grupper

5.1 Etniske grupper

5.1.1 Arabere i det nordlige Irak

UNHCR's Irak-kontor oplyste, at spændinger i mellem kurdere og arabere i grænseområdet til det kurdiskkontrollerede område i Nordirak fortsat resulterer i fordrivelse af arabere. Siden krigens ophør har mange arabere forladt områderne omkring Mosul og Kirkuk og taget ophold i arabiskdominerede områder syd for det kurdiske område. Således befinder der sig nu 50.000 internt fordrevne arabere i Diyala-provinsen syd for det kurdiskkontrollerede Nordirak. Ifølge samme kilde har de pågældende arabere forladt området på grund af trusler og frygt for hævnaktioner fra tilbagevendende kurderes side. Der er eksempler på arabere, der har forsøgt at vende tilbage til uskadte og ubeboede huse, men ikke har fået lov dertil af deres kurdiske naboer. Disse internt fordrevne arabere, stammer for manges vedkommende oprindeligt fra det sydlige Irak. De kan efter UNHCR's vurdering have store problemer med at vende tilbage til Sydirak eller andre dele af Irak af etniske eller religiøse årsager.

En FN-kilde oplyste, at mange arabere, der havde besat kurdisk ejendom, forlod det kurdiske område, da kurdiske Peshmergaer (bevæbnede militssoldater) ankom til området efter Saddam Husseins fald. Ifølge kilden finder der systematisk diskrimination sted mod arabere i det kurdiskkontrollerede område i Nordirak. Det vil generelt være svært for en araber at vende tilbage til det kurdiske område. I grænseområdet til det kurdiske område har der været eksempler på bevæbnede kurdere, der intimiderede arabere, blandt andet ved at udspørge dem om deres stilling inden for Baath-partiet.

En CPA-kilde (2) bekræftede, at hovedparten af de internt fordrevne i det nordlige Irak er arabiske tilflyttere, der blevet fordrevet af kurdere, der er vendt tilbage til området. Kirkuk har været i centrum for i denne udvikling.

5.1.2 Kurdere

Ifølge en FN-kilde er der fortsat uoverensstemmelser mellem de forskellige kurdiske partier i det kurdiskkontrollerede område, og der er rapporter om overgreb imod politiske modstandere i området. Således tilbageholder PUK og KDP angiveligt hver 600-800 politiske fanger i deres respektive områder.

UNHCR's Irak-kontor oplyste, at der fortsat er mange internt fordrevne kurdere i det kurdiske område som følge af det tidligere styres arabiserings-politik og den intra-kurdiske konflikt. Efter kildens opfattelse er det muligt for internt fordrevne kurdere – afhængig af hvem der er tale om – at genbosætte sig inden for området.

5.1.3 Turkmenere

UNHCR's Irak-kontor oplyste, at en turkmensk moske i Kirkuk er blevet udsat for bombeattentater to gange.

5.2 Religiøse grupper

5.2.1 Kristne

Ifølge UNHCR's Irak-kontor er der ingen rapporter om problemer for kristne i det kurdiskkontrollerede område. Der er tværtimod mange eksempler på, at kristne i det kurdiske område tager det land tilbage, som de tidligere er blevet frataget. Kilden oplyste videre, at kristne frit kan udøve deres religion i Nordirak. Kilden var heller ikke bekendt med eksempler på forfølgelse af kristne i den centrale del af Irak. Mange kristne havde dog været medlemmer af hæren eller havde haft fremstående positioner under Saddam Hussein. Sådanne kristne risikerer repressalier på lige fod med andre fremstående medlemmer af det tidligere styre. Kristne i det sydlige Irak frygtede for fremtiden, især for at der skal komme et islamisk styre. Det relativt begrænsede antal kristne i det sydlige Irak kan let blive mål for forfølgelse, og deres situation bør ifølge UNHCR's Irak-kontor overvåges.

Kristne irakere har også over for UNHCR's Amman-kontor udtrykt bekymring for fremtiden. Sabæere og mandæere føler sig ifølge kilden utrygge, fordi de ikke har fået nogen repræsentation i Regeringsrådet.

Ifølge en vestlig ambassade (1) er kristne irakere bekymrede for fremtiden for mindretal i Irak.

En anden vestlig ambassade (2) mente, at den generelle situation for kristne irakere er blevet forbedret. I Mosul er der for eksempel tre kristne medlemmer af byrådet, og byrådet i Kirkuk har ligeledes kristne medlemmer. Regeringsrådet har vedtaget, at det fra næste år skal være muligt at blive undervist på assyrisk. ADM er repræsenteret over hele landet. Ifølge den pågældende ambassade er situationen for kristne i det centrale Irak endnu bedre end i den nordlige del. Nordpå er der mange ejendomstvister mellem assyrere, der måtte forlade deres ejendomme, og kurdere, der er flyttet ind i de forladte ejendomme. Situationen er svær for kristne i den sydlige del af Irak, for eksempel i Basra og Amarah. Mange kristne er urolige over den stigende islamisering. Der har været rapporter om angreb på biografer, spiritusforretninger og skønhedssaloner. Ambassaden kendte til eksempler på kristne, der har valgt at flytte fra Sydirak til Bagdad eller den nordlige del af Irak. Ambassaden oplyste at mandæere og sabæere ikke havde problemer. Kilden forklarede, at de ofte var velhavende.

5.2.2 Yezidier

Ifølge en vestlig ambassade (2) foretrækker medlemmerne af yezidi-trosamfundet at leve i fred og ønsker ikke at blive involveret i irakisk politik. Det er den pågældende ambassades indtryk, at også yezidiernes situation er forbedret.

5.2.3 Shiamuslimer

En vestlig ambassade (1) oplyste, at siden krigens afslutning er ca. 50.000 af de 200.000 shiamuslimer, der flygtede til Iran under Saddam Husseins styre, spontant vendt tilbage til det sydlige Irak. Almindelige shiamuslimer nærer ikke længere den samme frygt for forfølgelse som tidligere.

Ifølge UNHCR's Amman-kontor foregår der en magtkamp i Sydirak mellem på den ene side de shiamuslimer, der forblev i Irak under Saddam Husseins styre, og på den anden side dem, der nu kommer tilbage fra Iran. Samtidig foregår der en islamisering af de shiadominerede områder, der

allerede før krigen var meget konservative i religiøs forstand. Kilden har sporet en bekymring for fremtiden blandt sekulariserede shiamuslimer, der frygter en islamisering af det irakiske samfund.

Ifølge UNHCR's Irak-kontor blev ayatollah Mohammad Bakr Al-Hakim formentlig slået ihjel, fordi han blev anset som værende for liberal af den mere konservative fløj i det shiamuslimske samfund.

5.3 Kvinder

UNHCR's Irak-kontor oplyste, at kvinder fortsat kan risikere at blive udsat for kidnapning og overfald. Risikoen ser dog ud til at være aftaget noget sammenlignet med situationen umiddelbart efter krigen.

En vestlig ambassade (1), en FN-kilde og en international humanitær organisation udtalte samstemmende, at kvinder er særligt sårbare over for kriminelle overgreb i Irak.

To andre vestlige ambassader (2)+(3) og UNIFEM berettede, at sikkerhedssituationen er særligt vanskelig for kvinder. Især i Bagdad finder der kidnapninger og voldtægter af kvinder sted. Det er farligt for kvinder at gå uden for hjemmet, specielt efter mørkets frembrud, uden ledsagelse. Disse kilder nævnte også, at en del forældre fortsat ikke sender deres piger i skole af frygt for, at de skal blive udsat for overgreb. UNIFEM tilføjede, at der er en reel risiko for, at kvinder, der er blevet voldtaget eller bortført, efterfølgende vil blive udsat for æresdrab af deres egen familie. Dette var imidlertid et almindeligt fænomen i mange muslimske lande i Mellemøsten

En vestlig ambassade (2) oplyste, at æresdrab kan finde sted i alle dele af Irak. Den pågældende ambassade har modtaget rapporter fra en person, der arbejder for en international humanitær organisation i Irak om, at sådanne drab finder sted dagligt.

Det er UNIFEM's erfaring, at det er meget svært at etablere kontakt til kvinder i det centrale og sydlige Irak, fordi samfundet der er meget konservativt. Det er derfor vanskeligt at danne sig et ordentligt indtryk af kvindernes situation i disse områder. UNIFEM kender dog til et eksempel på en kvindelig fakultetsleder i Bagdad, der modtager daglige trusler, herunder også fra sin egen familie i Najaf. Familien bryder sig ikke om hendes fremtrædende rolle.

Ifølge en vestlig ambassade (2) finder der en stigende islamisering sted i de shiadominerede områder i det sydlige Irak. SCIRI, der går ind for indførelsen af et islamisk styre, har overtaget et stort antal hospitaler, skoler, osv. Dette vil også påvirke de kvindelige brugere af disse institutioner. En international humanitær organisation fortalte, at det irakiske samfund er meget konservativt, og at der i de shiamuslimske områder bliver lagt begrænsninger på kvinders udfoldelsesmuligheder.

Ifølge UNIFEM er situationen bedre for kvinder i Nordirak. En vestlig ambassade (2) bekræftede, at kvindernes situation i det nordlige Irak er relativt lettere end i det centrale og sydlige Irak.

Ifølge en vestlig ambassade (2) og UNIFEM vil det være vanskeligt for en irakisk kvinde at henvende sig til politiet på egen hånd. UNIFEM tilføjede, at en irakisk kvinde vil være tilbageholdende med at henvende sig til CPA af frygt for at blive associeret med amerikanerne. Kvinder er afhængige af deres mandlige familiemedlemmer for at få beskyttelse. En kvinde, der ikke har noget familienetværk, vil derfor være i en særlig vanskelig situation, og vil være nødt til at opholde sig hjemme. En kvinde, der har en konflikt med sin egen familie, har ingen mulighed for at opnå beskyttelse.

5.4 Politisk tilhørsforhold

5.4.1 Personer med tilknytning til det tidligere styre

En vestlig ambassade (2) oplyste, at der finder hævn drab sted på Baath-partimedlemmer. Hævndrab rammer især folk, der menes at have "blod på hænderne", også selvom dette ikke nødvendigvis har noget på sig.

En anden vestlig ambassade (4) vurderede, at især højtstående partimedlemmer vil være i fare for overgreb. Under Saddam Husseins styre var det en betingelse for at bestride mange stillinger i den offentlige sektor, at man var medlem af Baath-partiet. Medlemskab var derfor utroligt udbredt og ikke forbeholdt folk, der var tilhængere af styret. Medlemskab af Baath-partiet giver derfor ikke i sig selv anledning til at pådrage sig civilbefolkningens vrede. Medlemskab af Baath-partiet kan dog, under særlige omstændigheder, føre til repressalier.

En vestlig ambassade (3) oplyste, at hævnangreb finder sted i et vist omfang. Kilden vurderede, at de fleste højtstående Baath-partimedlemmer formentlig allerede er flygtet ud af Irak. Laverestående embedsmænd, som brugte deres magt – det vil sige var synlige i deres omgivelser – vil dog muligvis ikke have været i stand til at bringe sig selv ud af landet. Sådanne embedsmænd kan efter den pågældende ambassades vurdering være i fare for overgreb.

UNHCR's Irak-kontor har på det seneste set en tendens til, at ingeniører, akademikere og andre ikke særligt fremtrædende medlemmer af Baath-partiet er blevet udsat for trusler og overgreb.

UNHCR's Amman-kontor vurderede, at familiemedlemmer til højtprofilerede medlemmer af Baath-partiet og militæret risikerer repressalier.

En vestlig ambassade (2) mente ikke, at medlemmer af klaner, der er kendt for at være loyale over for Saddam Hussein, risikerer forfølgelse alene på grund af klientilhørsforhold.

Ifølge en vestlig ambassade (2) har CPA udfærdiget en liste med over 300 medlemmer af Baath-partiet, som man ønsker at arrestere.

En international humanitær organisation oplyste, at det endnu er uklart om personer, der er anklaget for krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden, vil blive retsforfulgt i henhold til irakiske eller amerikanske retsregler. Det er på nuværende tidspunkt endvidere uklart, om dødsstraf vil finde anvendelse eller ej.

5.4.2 Modstandere af det tidligere styre

Ifølge en vestlig ambassade (3) har modstandere af det tidligere styre ikke længere grund til at frygte individuel forfølgelse. Almindelige irakere, der vender tilbage, er ikke i risiko for forfølgelse. Der kan dog være Saddam Hussein-tilhængere, der ønsker at ramme højtprofilerede politiske ledere, der kommer tilbage fra eksil.

Den irakiske ambassade i Amman vurderede, at modstandere af det tidligere styre ikke vil møde nogen problemer ved tilbagevenden til Irak.

Samme kilde oplyste, at Regeringsrådet har forsøgt at etablere en domstol med det formål at retsforfølge medlemmer af det tidligere styre. De dommere, der blev udpeget til domstolen, blev imidlertid dræbt, formentlig af personer med tilknytning til den tidligere regering.

5.4.3 Personer med tilknytning til koalitionsstyrkerne

UNHCR's Irak-kontor og to vestlige ambassader (2)+(4) oplyste, at det primære mål for terroristernes og militante irakiske grupperes angreb er udlændinge, samt irakere, der har – eller anses for at have – tilknytning til udlændinge. UNHCR's Irak-kontor tilføjede, at enhver, der anses for at arbejde for at genoprette en følelse af normalitet, risikerer at blive angrebet. Det sker fordi terroristernes mål er at bevise, at Irak er uregerligt, så længe der er en udenlandsk tilstedeværelse.

UNHCR's Irak-kontor oplyste, at mange irakiske dommere er uvillige til at udføre deres arbejde på grund af frygt for deres personlige sikkerhed. En vestlig ambassade (4) vurderede, at dommere udsættes for trusler, fordi de anses for at have allieret sig med amerikanerne og derfor opleves som forrædere.

En FN-kilde vurderede, at det irakiske politi har svært ved at udføre sit arbejde, fordi politistyrken selv er mål for angreb. Den irakiske ambassade i Amman udtalte, at det irakiske politi ikke har nogen autoritet, men tværtimod selv har brug for beskyttelse.

6. Udenlandske asylansøgere/flygtninge i Irak

Ifølge en international humanitær organisation er palæstinensiske og andre flygtninge i Irak under pres fra civilbefolkningen, der ser dem som en gruppe, der levede en relativt privilegeret tilværelse under det tidligere styre.

En vestlig ambassade (2) vurderede, at situationen for palæstinensiske flygtninge i Irak har stabiliseret sig noget i løbet af de sidste par måneder. 3.000 palæstinensere tog ophold i en teltlejr på Haifa Stadion i Bagdad umiddelbart efter krigen. 40% af disse har med hjælp fra UNHCR opnået boliger for det næste års tid.

UNHCR's Amman-kontor oplyste, at der befinder sig 1.200 flygtninge i et "ingenmandsland" på grænsen imellem Irak og Jordan. De fleste er iranske kurdere, der under krigen forlod Al-Tash flygtningelejren i Irak. Jordan ønsker ikke at give disse flygtninge indrejsetilladelse og har planer om at lukke lejren inden nytår. Yderligere 600 palæstinensiske og andre flygtninge fra Irak befinder sig i Rwaished flygtningelejren på den jordanske side af grænsen til Irak. UNHCR vurderer disse flygtnings situation som meget vanskelig og arbejder for en løsning.

7. Tilbagevenden til Irak

7.1 Generelt

UNHCR's Irak-kontor oplyste, at omkring 50.000 irakiske statsborgere i Iran spontant er vendt tilbage til Irak. Mange irakere er tillige vendt tilbage fra Saudi Arabien. UNHCR opfordrer ikke irakere til at vende hjem, men ønsker en iraker frivilligt at vende hjem, tilbyder UNHCR at være behjælpelig med hjemrejsen. Udover et kontant beløb og fødevarer hjælper UNHCR med at få CPA's accept af indrejsen. CPA notificeres 48 timer inden den påtænkte indrejse. Ingen er endnu blevet nægtet indrejse af CPA. Det er muligt at indrejse i Irak alene legitimeret af et UNHCR-registreringspapir. UNHCR har hjulpet 3.000 irakere fra Rafha-lejren med at vende hjem. De fleste er vendt tilbage til den sydlige del af Irak. Det vil skabe færrest problemer, hvis irakere vender tilbage til et område, hvor der i forvejen lever personer fra samme etniske gruppe eller religion.

UNHCR's Irak-kontor oplyste, at det ikke havde modtaget rapporter om sikkerhedsproblemer for tilbagevendte irakere. Man gjorde opmærksom på, at på grund af tilbagetrækningen af de internationale medarbejdere fra Irak og den begrænsede bevægelsesfrihed for de lokale medarbejdere er mulighederne for at overvåge situationen for tilbagevendte irakere meget begrænset. De tidligere restriktioner mod at skifte opholdssted internt i Irak er ophævet. UNHCR's Amman-kontor mente, at det ville være upassende på nuværende tidspunkt at henvise til internt flugt alternativ i Irak, da det øger problemet med internt fordrevne og risikerer at destabilisere situationen yderligere.

Ifølge en vestlig ambassade (2) er Bagdad en multietnisk og multireligiøs by, hvor alle i princippet kan slå sig ned. Der er ingen begrænsninger i mulighederne for at rejse frit rundt i Irak.

En vestlig ambassade (1) oplyste, at CPA fortsat er imod organiseret repatriering af irakere i større antal. Irakere, der repatrieres som led i en organiseret plan, skal have tilladelse fra den amerikanske ambassade i Amman inden indrejsen. Derimod accepterer CPA spontant tilbagevenden blot den pågældendes navn modtages 48 timer inden indrejsen. Irakerne har overtaget grænsekontrollen ved grænsen til Jordan. Sikkerheden på landevejen mellem Amman og Bagdad er blevet forbedret og for tiden anvendes den blandt andet af vestlige journalister, der skal ind og ud af Irak. De sidste 100 km før Bagdad ved Ramadi og Fallujah er den mest usikre strækning. Der kører mange taxier og lastvogne på vejen. Organiseret repatriering bør ske til hjemegnen i Irak. Kilden oplyste, at CPA er imod, at irakere, der ikke kan vende hjem til deres oprindelige egn, repatrierer til Irak. Dels forstyrrer det den skrøbelige balance i Irak, dels er der ikke et socialt system til at tage sig af personer, der vender tilbage uden økonomiske midler eller familieforbindelser.

En vestlig ambassade (2) oplyste, at mange irakere, herunder fra Vesteuropa, spontant var returneret til Irak. Alle irakere kan rejse frit i hele Irak. Irakere, der kommer fra de vestlige lande, er ikke specielt udsat for terrorangrebene, der alene retter sig mod den fremmede tilstedeværelse i Irak.

Enhver iraker, der kan sandsynliggøre at være iraker, kan indrejse i Irak. Således er et irakisk id-kort tilstrækkelig dokumentation. CPA har forlænget gyldigheden af udløbne irakiske pas med 4 år. Grænsekontrollen i nord ved grænsen til Tyrkiet og Iran kontrolleres af kurdiske peshmergaer. CPA udsteder særlige CPA-pas, der kan anvendes af irakere, der ønsker at rejse udenlands. Blandt andet Jordan anerkender CPA-passet som gyldigt rejsedokument.

En vestlig ambassade (4) oplyste, at ordningen med CPA-pas fungerede tilfredsstillende og at det generelt var blevet nemmere at rejse ind og ud af Irak. AIR SERVICE og ROYAL WINGS (Royal Jordanian) vil genoptage beflyvningen på Bagdad Lufthavn i anden halvdel af december 2003.

Kilden var usikker på, hvorvidt flyvningerne på Bagdad Lufthavn foregik fra Ammans internationale lufthavn eller fra en anden lufthavn udenfor Amman. Hvis flyvningerne foregik fra den internationale lufthavn ville indrejsen i Irak med fly principielt kunne ske uden transitvisum. Skete indrejsen via den anden jordanske lufthavn måtte man formode, at et jordansk transitvisum var nødvendigt.

Ifølge IOM ønsker jordanske myndigheder, at tilbagesendelse af irakere via Jordan sker på frivillig basis.

7.2 Organiseret hjemrejse

International Organization for Migration (IOM) i Amman oplyste, at man på vegne af vestlige regeringer repatrierer omkring 20 familier om ugen. De tilbagevendende skal udover et skema om frivillig repatriering underskrive en erklæring, hvori de påtager sig ansvaret for deres egen sikkerhed under hjemrejsen. Der har indtil videre, så vidt IOM er bekendt, ikke været sikkerhedsmæssige incidenter i forbindelse med de pågældendes hjemrejse. Hjemrejsen sker med taxi fra Amman til Bagdad. Den videre transport i Irak skal den rejsende selv organisere. Taxichaufføren har en mobiltelefon, så han kan kontakte IOM i tilfælde af problemer. IOM eskorterer de hjemvendende irakere indtil den irakiske grænse. IOM har for tiden ingen tilstedeværelse i Irak. I takt med den forbedrede sikkerhed på ruten fra Amman til Bagdad er prisen faldet fra omkring USD 1.000 til omkring USD 200 per taxi, der har plads til 7 personer. Det er muligt for alle irakere at rejse frit rundt i hele Irak. IOM har også i enkelte tilfælde repatrieret via den syrisk-irakiske grænse. Normalt skal de jordanske myndigheder bruge 10-14 dage til at give transitvisum til en iraker, der med IOM's hjælp, ønsker at repatriere til Irak fra Vesteuropa via Jordan.

7.3 Irakere, der vender hjem fra Vesten

En vestlig ambassade (1) var af den opfattelse, at irakere, der vender tilbage fra USA og Vesteuropa, ikke er i større fare end den gennemsnitlige iraker. Det største sikkerhedsproblem for alle irakere er den omfattende kriminalitet.

En anden vestlig ambassade (2) vurderede, at irakere der vender tilbage fra udlandet, ikke er velsete, fordi de anses for at have levet en privilegeret tilværelse i udlandet. Kilden tilføjede, at tilbagevendende irakere næppe er i større fare for at blive udsat for overgreb end andre irakere.

Samtlige kilder var enige om, at de mange terrorangreb er rettet mod de udenlandske tropper, administration og internationale nødhjælpsorganisationer, samt mod de irakere, der samarbejdede med udlændingene. Irakere, der vender tilbage til Irak efter et udenlandsophold, er ikke mål for angrebene. De pågældende kan imidlertid ligesom alle andre irakere risikere "at være på et forkert sted på et forkert tidspunkt."

To vestlige ambassader (3)+(4) oplyste, at landevejen mellem Amman og Bagdad fortsat må betegnes som usikker. Den ene vestlige ambassade tilføjede, at CPA patruljerer vejen langt hyppigere end tidligere. Der sker dog fortsat røveriske overfald på rejsende.

UNHCR's Irak-kontor oplyste, at UNHCR på nuværende tidspunkt er imod tvungen repatriering til Irak. Denne holdning er begrundet i den generelle sikkerhedssituation, manglen på fungerende statsinstitutioner, myndighedernes manglende evne til at beskytte befolkningen, samt UNHCR's manglende mulighed for at overvåge situationen. Personer, der anses for velhavende, risikerer at blive udsat for røveri. Irakere, der tydeligvis kommer fra Vesteuropa, kan også risikere at blive udsat for røveri, på grund af deres formodede privilegerede status. De kan risikere at blive set på med mistænksomhed af dem, der ikke forlod landet under det tidligere regime.

En CPA-kilde (1) oplyste, at Ministeriet for internt fordrevne og migration ikke yder direkte støtte til hjemvendte flygtninge. Ministeriet hjælper i stedet hjemvendte flygtninge med at opnå støtte fra forskellige myndigheder. Kilden oplyste, at flygtninge og internt fordrevne herudover må forlade sig på støtte fra FN, andre internationale organisationer og NGOere. Denne støtte var formindsket gennem de seneste måneder. Kilden opfordrede derfor til, at lande, der ønskede at støtte frivillig repatriering, samarbejdede med Ministeriet for internt fordrevne og migration med henblik på at støtte tilbagevendende irakere. Det er ministeriets intention at åbne mindst 4 regionale kontorer, der skal bistå hjemvendte med at opnå adgang til eksempelvis sundhedssystemet, fødevarer og uddannelse. Herudover vil ministeriet bistå i forbindelse med generhvervelse af irakisk statsborgerskab. Kilden har oplyst, at både UNHCR og IOM har tilbudt at uddanne de ansatte. Den første gruppe ansatte startede deres uddannelse i Jordan i begyndelsen af december 2003.

Ministeren for internt fordrevne og migration Mohammed Jassim Khudhayir Al-Otbee er selv vendt tilbage til Irak efter 23 år som flygtning i Iran, Libanon og Syrien. Ministeren leder en komité, der tager sig politikken vedrørende flygtninge og internt fordrevne. Komiteen har deltagelse af Det irakiske udenrigsministerium, Det irakiske indenrigsministerium, Social- og arbejdsministeriet, Sundhedsministeriet, Boligministeriet og Bagdad kommune.

Samme kilde oplyste, at CPA har tre kontorer, der beskæftiger sig med forhold vedrørende flygtninge og internt fordrevne. Kontoret i Bagdad beskæftiger sig primært med rådgivning i forhold til Ministeriet for internt fordrevne og migration. Kontoret arbejder tæt sammen med UNHCR, IOM, NGOere, koalitionsstyrker og regeringerne i lande, der huser irakiske flygtninge, med henblik på at sikre en sikker og frivillig repatriering. Kontoret i Basra beskæftiger sig primært med repatriering af irakiske flygtninge fra Saudi Arabien og Iran. Herudover er der et kontor i Arbil, der primært fokuserer på forholdene for internt fordrevne i det nordlige Irak.

8. Konsulterede kilder

Care international

CPA-kilde (1)

CPA-kilde (2)

FN-kilde

Irakiske ambassade i Amman

International humanitær organisation

International Organization for Migration

UNHCR's Amman-kontor

UNHCR's Irak-kontor

UNIFEM

Vestlig ambassade (1)

Vestlig ambassade (2)

Vestlig ambassade (3)

Vestlig ambassade (4)

9. Anvendte forkortelser

ADM - Assyrian Democratic Movement

CPA - Coalition Provisional Authority

IOM - International Organization for Migration

PKK – Kurdistans Arbejderparti

SCIRI - Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq

UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees

UNIFEM - United Nations Development Fund for Women